

## Beden ve Nefis Ağzıyla İnsani Tutkular

Beden ve nefsin çekişme haberini duydum.

Bilen biri olarak kimin kazanacağını merak ettim.

- Nefis: Yardım ve tesellilerle onca yorulmalarına karşın; beden, beni çirkinliklerinin gelgitlerine sürükleyerek doğamı yormaktadır, dedi.
- Beden: Kötülüklerini açıklamam hoş ve uygun değil diye cevapladı.  
Çünkü keyif çatmamı sağlayan bütün kabahatlerin malzemesini sen bana uzattın.  
İkimizi sevgiyle kurtaran ve yüreğin gizliliklerini bilen oğul, şahittir ki, her taraftan bana karşı büyük savaş başlattın.  
Tuzak da, kapan da elinde; masumları kuyuya sen düşürdün.  
Ayartmalarınla kötülüğün büyüyor, huzur da seninle harabeye dönüşüyor.
- Belli ki, küstahlığın hadsizliği hayal etmekte.
- Öfkeyle karışık arzuyla şehvani duyunu ele geçirmekte.
- Ölüğün teşvik olmaz gerçeği şüpheye yer bırakmayacak kadar açıktır.
- Demek ki, cazip/çekici olan her şeye özendirilen sensin.
- Yaradan, başlangıçta beni hem temiz, hem saf yarattı.
- Ey iğrenç beden, işbirliği yaptığın tutkularındır bünyemi çirkinleştiren.
- Tıpkı öğrencinin üstadına, kölenin efendisine yaptığı gibi.
- Sana itaat ettiğim halde, sen hayâsızca hala şikâyet etmekte.
- Aklımın ayartılarına bu denli dalmasına,
- Allah'ın büyük sureti olan yüce sıfatı kaybetmesine hayret edip pişmanlık duyuyorum.
- O, sahip olduğu sağlam terkinin ihtişamı seninle hasta düştüğüne şahittir.
- Bedensel şehvetin uyanmasıyla tekrar tekrar hasta düşmektedir.
- O ki, yükseklerde barınmakta idi ve ışıkla keyif çatıyordu.
- Senin karanlığına indirilince, kendi kendine niye dövünmüyordu?
- İhtirasın bıraksaydı şayet, tabiatım ışıkla parlıyor olacaktı.
- Tabiatın rıza gösterseydi, yüksektekilerle ikamet etmiş olacaktı.
- Vaaz edilmiş ağırlığın beni yenmekte ve hırsıza/iblise boyun eğmeme neden olmaktadır.
- Rahatsız edici ihtirasın beni bilinen davranışlara çekmektedir.
- Yoksun kişi, öndersiz galibiyeti nasıl elde edebilir?
- Yoksul dünyalı ruha nasıl gizli olabilir?
- İçi boş fikirler ile dolu tabirleri seviyorsun.
- Bu mesafelerden daha yüksek olan tabiatlar bana şahittir.
- Ruhun akrabası olan hikmetin bize bu tuzakları kurdu.

- Değilse, uçucu olan o doğa topraktan nasıl uzaklaştırılır?
- Ey cahil, beni o denli perişan ettin ki, gül yerine diken oldum.
- Kızdırdığım Efendinin kamçısına, sopasına ve kırbacına teslim edildim.
- Her türlü hasar ve öfke; yalın ve bileşik suç (kötülük) ile dolusun.
- Tabiatın onu günaha çekti, budalalığımı kullanarak edepsizce ihanet etti.
- Yaradan, beni aşağı âlemde kendi suretinde yarattı.
- Ama zavallı bedenim ortaklığı bende görünür hasar bıraktı.
- Yemin ederim ki, Yaradan'ın suretinde olduğumdan kıskançlıktan ariyim.
- Öteden beri hileyi, kibri, üstünlük taslamayı senden öğrendim.
- Yaradan beni kralların tacı ile taçlandırıp ve istişarenin üstünlüğüyle zenginleştirmişse de, sen bana alçakları gösterdin.
- Sende kuşuların büyük denizi ile sonsuz hileler saklı.
- Yüksektekileri alçaltırken, servet sahiplerini de fakirleştirirsin.
- Tabiatım ne yemeğe, ne eve, ne de çatıya muhtaç değil.
- Ne giysiye, ne taca; onca emeği sen bana verdin.
- Ben ki, sefil bir tabiata sahip, dilsiz ve işlenmemiş toprağım.
- Öldürücü ihtirasın dışında, hiçlikle bu denli uğraşan kim var?
- Yaradan beni dünyaya kraliçe ve her bilgeliğin kaynağı olarak yerleştirdi.
- Beden ile birleşmem, temizliğime her kusuru bulaştırdı.
- Sözün beni zalim yaptı, ben de sinsî amaçlar ekti.
- O denli ki, yükseklerle çıkaran şeylere nefret duyayım, yerin dibine indiren şeyleri de seveyim.
- Amacım; zaman ve mekânın etkisiyle dönüşen her şeyi güzelliğimin ötesine atmak, ondan nefret etmek ve ruhani bir yaşamı sevmektir.
- Araçsız ışık hem beni ve hem seni kusursuz tasarladı.
- Nefret edenden, arkadaşımı günaha sürükleyenden, hor görülmesine neden olandan intikam alacaktır.
- Her yasaya farklı anlamlar kattım ki, sığınmak bulasın.
- Ve hayatına düzen ve çirkinliğine süs versin.
- Yoğun cehaletin kötülüklerle seni çok uğraştırmaktadır.
- İdari açıdan tamamlayıcı olman gerekirken, ihtiyacıma bigâne kaldım.
- Yaradan beni sana bağladı; elemlerine ve tabiatın hastalığına ortak kıldı.
- Ancak sözlerimi dinleyecek bilince sahip değilsin.
- Meleklerin dokuz sınıfına benzemeye budalalığım kulak asmıyor.
- Zihniyetin tohumu ret eden kaya gibi serttir.
- Düzenli ve temiz iş katmerli faydalar sağlar.

- Ortağım olduğun halde arsızın teki gibi benden nefret ediyorsun.
- Ey ortak, kötülüğünün hızından dolayı uykum kaçmıştır.
- Ve miskinliğimi zahmetli ama beyhude emekle dövüyor ve işkence etmektedir.
- İradem doğruya tabidir; yaşamı ve doğruluğu arzulamaktadır.
- Kabalığının vicdanı ise, yaşam ilacından ve silkinmeden tiksiniştir.
- Yararların meselesi hem bu dünyaya, hem ecel gününe önem vermektedir.
- Düşüncelerin onu çalmakta ve zayıflığı da seninle daralmaktadır.
- Kibarlığım kekeleyen tutuk dilini temizlesin.
- Ki, şimşekten daha parlak bir ışıkla kişiliğinin parladığı görülsün.
- Zoru basitleştiren hak sessiz dilime şahittir.
- En iyi olmaya ve dostluğuyla sıkı sıkıya bağlanmaya razıyım.
- Sadık bir dostsun, rahatlığın ve güzelliğın meskenisin.
- Ruhani bir miras ve başarıyla zenginleşmeni arzu ediyorum.
- Fikrin fani olmayan iyiliğın umudunda sebat etsin.
- Sefil ve her daim eksik olan beni de her şeyde tamamlasın.
- Endişe dolu dünyayı bir tarafa bırak, çünkü onda kavgalar çoktur.
- Murdar olmayan bir hayat seç ki, azizlerin mirasına kavuşabilesin.
- Duyularını ve duygularını ayartmalardan ve ihtilaflardan sakındırırsan,
- Bu amaçlara tabi oluyorum ama tutkuların karanlığını ret ediyorum.
- Gel ey ölü beden, miskin nefsin eliyle kayranın hazinelerinden sıhhat ve yaşam al.
- Bu sözün mahcup şahsıma yaşamın delili olsun.
- Saflığın diyarına kavuşması için üstünü örten örtüyü kaldırsın.
- Tatlı bir nağmeyle çekişmeyi gideren, beden ile nefis arasında barışı ve yenilenmeyi eşit bir şekilde tesis eden Rabbe izzet olsun <sup>1</sup>.

---

<sup>1</sup> Süryani kültüründe, insan; beden, nefis ve ruhtan oluşan bir varlıktır. İnsanın ruhu, Allah'ın bir nefesi/üflemesi/yansımasıdır. Bu nefes/üfleme/yansıma insanın öz varlığıdır. İnsanı insan yapan özgünlüğüdür.

Sosyal düşüncede o yansımaya/o özgünlüğe insan onuru denir. Onun için insan onuru kutsaldır denilmektedir. Bilinçli farkındalık sahibi insan kendisinin de taşıdığı o yansıma/özgünlük/onurdan ötürü başkasını olduğu gibi kabul eder, ona değer verir. Değil zarar vermeyi düşünmek, aksine, tamamlayıcı ve kolaylaştırıcı yaklaşımlarla var etme çabası içinde olur!

O yansımaya/onura/özgünlüğe karşı yapılan yanlış (nefret, kıskanma, hakaret, küçümseme, tahakküm, dışlama, ötekileştirme, üstünlük taslama, hor görme, istismar, sömürme, rekabet, çekememezlik vb. zarar veren düşük frekanslı bütün negatif duygular...) hüsrandır, günahdır. Çünkü **“insan, hak ve hakikate doğrulukla, yaratılanlara da ahlakla davrandığında insan olur”** gerçeğinden yola çıkan Süryani yazarların ana referans kaynağı, Rabbin kelimidir, dikey (Allah) ve yatay (kâinat/insan) sevgisidir, ahlaki donanımlardır.

---

Yatay/insan sevgisinde esas olan anlayış, -hiçbir sömürüye ve istismara mahal vermeden- ilahi özden gelen insan onurunun yüceliğini gözetmektir. Gücünü ise, **"Bu küçüklerin birini kabul eden beni kabul eder"** ölçütünden almaktadır. Yazılmış olduğu üzere **"Size doğrusunu söyleyeyim en basit kardeşlerimden biri için yaptığımızı, benim için yapmış olduk"** (Matta 25: 40). Çünkü büyük bir kişi kabul edildiğinde, bu çoğu kez boş bir şan ve farklı amaçlar için olur, oysa küçük birini kabul eden bunu temiz bir niyetle, Mesih için yapar. Bu anlayış, dördüncü yüzyıl kilise babalarından biri olan Altın Ağızlı Yuhanna (Krisostomos: 344-407)'nın deyişiyle şöyle formüle edilmiştir: **"Bir kardeş ne denli küçükse, Mesih o denli mevcuttur."** Bu ölçütün anlayışına göre, insana yapılan her iyilik Mesih'e yapılmaktadır.

Yaşamı var eden ve şekillendiren içsel durumlar olduğuna göre, değerli olan, dış görünüş değil, iç görünüştür. Onun için içsel/ruhsal güzellik, insanın sosyal yaşamında hayati önem arz etmektedir. Söylendiği üzere, **"Gizli olan iç varlığımız, sakın ve yumuşak bir ruhun solmayan güzelliğiyle sizin süsünüz olsun"** (I. Petrus. 3:3).

Bedeni ayakta tutan, dolayısıyla onu canlı hale getiren etken, ruh enerjisidir. Ruh, kendi tekâmül sürecinin bir aracı olduğu için bulunduğu bedeni canlı hale getirir. Kendi gelişimini sağlayacağı bütün ortamlarla ilişki kurduğu andan itibaren, o ortamda kendi enerjisine uygun haller meydana getirir. Bu hallerden birincisi canlılık, ikincisi şuurculuk, üçüncüsü de harekettir.

Ruh, saf altın gibidir. Dünyevi paslardan, kirlere ve çürüme yapan diğer maddelerden özgürdür. Yumuşak, narin ve esnektir. Ancak altın, diğer elementlerle karıştırıldığı zaman nasıl ayardan düşüyorsa, sertleşiyorsa, esnekliğini kaybediyorsa, çürümeye maruz kalıyorsa, egonun nefsanî hırsları, bencil ihtirasları da, insanın ayarını düşürüyor, içsel bileşimini kirletiyor, katılaştırıyor, sertleştiriyor. İçsel dünyadaki bu kirlenme, katılma, yozlaşma, egoya ait tutkuların/eylemlerin küçüklüğü-büüklüğüne göre etkisini göstermektedir. Onun için içsel dünyada ruhun incelikleri/donanımları/değerleri çoğaldıkça, maddî dünyada insan ne kadar yükselirse yükselsin o denli tevazu sahibi olur. Yumuşak ve esnek olur.

Ancak bilinmelidir ki, ruhun yolu dar olan bir yoldur. O yol, denge yoludur. O yol, huzur ve istikrar yoludur. O yolda yürüyenler her zaman azdır. Hayattaki esas maksat o yolu bulmak ve o yolda yürümektir. Bu yolun güzellikleri, herkese aşikâr olsa da, benliğin zaafı/hırsı/ihırasları pratikte yolun bulunmasını zorlaştırmaktadır.

Dünyanın en önemli filozoflarından biri kabul edilen Marcus Aurelius (121-180) **"Ruh düşüncelerin rengiyle boyanır"** diye yazmaktadır. O halde ruh kadar, düşünceler de önemlidir. Ruhumuzun kararmasını istemiyorsak, kirlere boyanmasını istemiyorsak, iç karartan olumsuz düşüncelerden sakınmamız ve kaçınmamız gerekir. Süryani deha Malatyalı Abulfarac/Barebroyo'nun (1226-1286) dediği gibi, **"Ateşte olduğu müddetçe, sinekler yemeğe yaklaşmaz. Aynı şekilde ruhla kaynadıkça, kirlî düşünceler de insani yüreğe yaklaşmaz."**

Çünkü ruh, içe/hakikate bakar. Ruh, cemaldır. Ve bütün cemiller onun tecellisidir. Bütün iyilikler onun tesellisidir. Bütün erdemler onun canlanmasıdır. Bütün temizlikler onun bedenlenmesidir. Bütün estetikler onun hayatlanmasıdır. Bütün üretkenlikler onun kanatlanmasıdır. Bütün gelişmeler/yenilikler onun şatlanmasıdır.

Ego, dışa/gösterişe bakar. Ruh, egonun/nefsin bencil çamurlarıyla kaplanınca, bütün cemalini ve güzelliklerini kaybeder. Ruh kaplayan bu bencil çamurlar temizlenmedikçe, gerçek yaşam ortaya çıkmaz. Yüksek yaşam enerjisi olan sevgi gelişmez. Onun için ruhun anlamları, insana sunulmuş nihai ve en büyük güvencedir. Bu anlamlar, mayadır. Esas mesela bu mayanın cibilliyeti/hamuru kabartmasıdır. Benliğe işlermesidir. Karakteri dönüştürmesi ve yapılandırmasıdır. İhtiras ve hırsları terbiye etmesidir. Ruha ait anlamların insanda çalışma alanı bulmasıdır. Beslenen taraf kazanır misali, ruhun insan yaşamında etkin

---

olabilmesi ve meyve verebilmesi, her türlü ikiliğin, küçüklüğün-büyüküğün yenilmesine ve ruhu kaplayan bencil çamurların temizlenmesine bağlıdır.

Onun için, Lübnanlı yazar Mikhail Naimy (1889-1988) şu anlamlı çağrısını yapmaktadır:

**“Tuzaklar ve dikenlerle dolu sözler etmektense, dilsiz olmak çok daha iyidir. Ve sözler hep yaralayıp kanatacaktır, ta ki dil Kutsal Anlayış’la arınana kadar. Sizi, yüreğinize bakmaya davet ediyorum, ey efendiler. Sizi oradaki tüm bariyerleri kaldırmaya çağırıyorum. Ve Ben’inize dolanmış tüm kundaklarını çıkarmanızı söylüyorum, ancak bu şekilde onun, o kendisiyle ebediyen barışık, tüm dünyaları yaratan Tanrı’nın sözüyle bir ve tek olduğunu görebilirsiniz...”**

Bilinmelidir ki, **"ruho/ruh, fağro/beden, nafşo/nefis"** "ܠܘܚܘܐ ܘܢܦܫܘܐ" sözcüğü Süryanice’nin edebiyatında en çok kullanılan tabirlerdendir. Bu da Süryani edebiyatında insanın bileşimini oluşturan **"ruho/fağro/nafşo"** tabirine/ifadesine ne kadar çok değer verildiğini göstermektedir.

Bir kelimenin/kavramın bir dilde çok kullanılması, o kelimenin/kavramın mana derinliğine işaret etmektedir. Bir kelimenin/kavramın mânâ derinliği o kelimenin ana unsur olarak kullanılmasıyla doğru orantılıdır. Yani bir kelime/kavram edebi/felsefi dilde ne kadar kullanılmışsa söz konusu kelime/kavram o ölçüde mânâ zenginliğine sahip demektir.

Süryanice’de **“nafşo ܢܦܫܘܐ”** sözcüğü iki anlamda kullanılmaktadır: Hem can, hem nefis/ego demektir. Arapça’daki **“nefs ve nefis”** sözcüğün kökeni, Süryanice’deki bu kavrama dayanmaktadır.

Can, yaşayış, dirideki kudret, kuvvet, hayat cevheri anlamına gelmektedir. Yaşayan varlıkların yaşamasını sağladığına ve ölümlerle varlıktan ayrıldığına inanılan madde dışı varlık, özellikle insan ve hayvanlarda yaşam tözü anlamına gelmektedir.

Nefis ise, insanın içindeki ikilikte negatif anlam taşıyan ego anlamındadır. İnsanın içindeki günahı ve kötülüğü temsil etmektedir. Çünkü nefis insanı kötülüğe iter, onu hapseder, zapt eder ve kirletir. Utanca boğdurur ve insan ile Allah arasında bir perde oluşturur. Onun için nefsanî arzuları dizginlemek çok önemlidir. Süryanice’de **“haşe nafşonoye ܠܘܚܘܐ ܢܦܫܘܐ”** nefsanî tutkular anlamına gelmektedir.

Ego/nefis, ruhun şatosunda bekçilik yapan bir nöbetçi gibidir. Şatoya girişin karşılığı rüşvet ve sıvazlamadır. Çünkü ego/nefis, yerleşik algıların, üstünlük taslanmanın, kibrin, önyargıların, ilişkilendirme yanılgısının, kalıp yargıların (stereotipler), kendini beğenmişliğin..vs.. yani Şu’loyo’nun ipliklerinden/anamlarından dokunmuş kumaşın elbiseleriyle silahlanmış bir şekilde ruhun kapısında bekçilik yapmaktadır.

Şumloyo’nun (yani tamamlayıcı mantığın) anlamlarını taşıyan veya çağrıştıranlar ruhun şatosuna girmesine, şatonun yeni oksijenlerle/düşüncelerle havalanmasına/beslenmesine o NÖBETÇİ maalesef izin vermemektedir. Hoşuna giden havalarla/anamlarla nefes almayı ve sıvazlanmayı arzulamaktadır. Başka bir deyişle dönüştürücü ve yüreklendirici anlamların/değerlerin ruhun mana dünyasına girebilmesi için adeta rüşvet istemektedir.

Nefsanî arzular, egoya ait tavırlar/tutkular daha çok hoşumuza gittiği için biz de ruhun şatosunda bekçilik yapan o silahlı nöbetçiye arzuladığı/hošnut olduğu rüşveti vermekten geri kalmıyoruz. **Belki de bu yüzden katılaştığımız yüreklerimizle çok sarsılıyoruz ve debeleniyoruz.**

---

Yazılmış olduğu üzere, "Ruh'un ürünü sevgi, sevinç, esenlik, sabır, şefkat, iyilik, bağlılık, yumuşak huyluluk ve özdenetimdir. Bu tür nitelikleri yasaklayan yasa yoktur. Mesih İsa'ya ait olanlar, benliği, tutku ve arzularıyla birlikte çarmıha germişlerdir. Ruh sayesinde yaşıyorsak, Ruh'un izinde yürüelim. Boş yere övünen, birbirine meydan okuyan, birbirini kıskanan kişiler olmayalım" (Galatyalılar 5:22-26).

Çünkü "Kendi benliğine eken, benlikten ölüm biçecektir. Ruh'a eken, ruh'tan sonsuz yaşam biçecektir." (Galatyalılar 6:8).

<sup>2</sup> Süryani yazarlarının düşünce ve irade ufkuna doğru bir yolculuğa çıkarken, insandaki içsel uyumsuzluğa, ikiliğe, çelişiklere dikkat çeken “**Beden ve Nefsin Ağzıyla İnsani Tutkular**” isimli şiir dikkatimi çekti. Tematik içeriğinden ötürü Türkçe’ye çevirdim. Bilinmelidir ki, Türkçesi, şiir değil nesirdir. Anlamsal çeviridir.

Merak edenler şiirin Süryanicesine şu linkten ulaşabilir: <https://www.karyohliso.com/articles/article/2514>

On üçüncü yüzyılda yaşamış olan Nusaybinli Abd Yeşu (d’Suba veya Bar Brikha) Doğu Süryani Kilisesi (günümüzde Doğu Asur Havarisel Kilisesi)’inin bir metropoliti olarak Süryani edebiyatının parlak simasıdır. Bu şiir, edebi özellikleriyle göz kamaştıran özgün bir yapıt olan “**Fardayso d’Eden/Cennet Bahçesi** فَرْدَايَسُو دِ عَدْنِ بَاحْجَيَسُو” isimli eserinden alıntıdır.

Onun döneminde Arap yazarları hoş olmayan bir üslupla Süryanice’yi “**zayıf, yetersiz, kıt, dar anlayışlı, yoksul dil**” olarak nitelendirmekteydi. Nusaybinli Abd Yeşu (1318) “**Cennet Bahçesi**” isimli eserini o küçümseyici ve aşağılayıcı retoriğe karşı kaleme aldığını adeta haykırarak dile getirmektedir. Eserde, Süryanice’nin kavramsal zenginliğini çok güçlü vurgularla ve kelime oyunları ile gözler önüne sermektedir. Eserdeki retorik ve hayrete düşüren akrostişlerle, kafiyeli/şiirsel tabirlerle Süryanice’nin genişliğini ve derinliğini kanıtlamaktadır.

Bazı araştırmacı/yazarların “**Süryanice’nin Mücizesi**” olarak nitelendirdiği söz konusu kitabın önsözünde geçen düşünceler, yazıldığı döneme, günümüze önemli anlamlar içermektedir. Konunun anlaşılması bakımından kitabın mukaddimesinde geçen şu can alıcı cümleyi aktarmakta fayda görüyorum: “...**Üstünlük taslayan ahmaklıklarıyla zirve yapan kınamalarını yıkmak; kadim dilimize galibiyet kazandırmak, Süryanilerin güçsüzü ve Hıristiyanların zayıfı olan bana kaldı.**”

«..... حَمْدُ...»  
«... حَمْدُ...»